

!! תגובות !!

[א]

הרב חיים גרינפלד = [א] בגליון רח (מי יודע אות א') לגבי השאלה אם אפשר לילך למקוה עבור חבירו: בספרי **בלשון חסידים תתקדש-בית המגיד** (מערכה ב' אות מ"ד), הבאתי מכתבי הרה"ח **רבי יוסל הורנישטיין** ע"ה ששמע בבאיאן מהגה"ח בעמח"ס **תהלה לדוד, שרבי אברהם המלאך הקדוש** זיע"א שלח בימי הספירה את **הרב בעל התניא** זיע"א לילך לטבול במקוה בכל יום ולהוציא אותו. ואמר **הרב ז"ל**, שמזה למד שני דברים, שימי הספירה יש להן שייכות למקוה, ושיכולים לעשות שליח לטבילה במקוה.

וציינתי שם לספר **אבקות ורכלים** (נוריא) שהרה"ק **מנעשני** זיע"א בימי זקנותו היה מחזיק איש אחד בשכר, שיטבול עבורו במקוה בכל יום.

[ב] בגליון ר"ח (מי יודע אות ב') שאל למה בחינת בטחון נקראת נעליים, ולכאורה הדבר פשוט, מחמת שהבוטח בה' הולך בטח כמו האדם שלובש נעלים ברגליו, וק"ל.

[ב]

הרב גבריאל יוסף פולק = בגליון רט (מי יודע אות א') והלא תקנת רבי אליעזר הגדול הוא, כמופיע להדיא בתחילת פרק שירה: **...תניא רבי אליעזר הגדול אומר, כל העוסק בפרק שירה זה בכל יום, מעיד אני עליו שהוא בן העולם הבא, ונצול מפגע רע, ומיץ הרע, ומדין קשה, ומשטן, ומכל מיני משיחית ומזיקין...** סביר להניח שאחרי התפילה שכתב **המגיד הק'** הוא לאו דווקא, אלא דרך העולם נקט, לומר אחרי התפילה את כל חובות היום. **תגובת המערכת:** רבי אליעזר הגדול אמר שהאומר פרק שירה הוא בן עולם הבא, אבל לא כתיב שהוא תיקן לאומרו (וראה להלן תגובות אות ה') ע"ש.

[ג]

הרב יעקב חנניה וינגרטן = בענין מה שנידון בהרחבה (בגליונות הקודמים וכפי שהובא בקונטרס **שמש ידע מבוואו**) "זמן תפילת מנחה" אצל גדולי החסידות, ראיתי כעת בקונטרס **"אבל ישראל"** (הספד על הרה"ק **האהבת ישראל מויזניץ זי"ע**), מהגאון המפורסם בעל **"וילקט יוסף"** ועוד הגה"ח **רבי יוסף שווארץ זצ"ל** (גראסווארדין תרצ"ו) בסופו שכתב: **מנהג ישראל** - [הרה"ק **האהבת ישראל**] תורה הוא, דרכו היה להתפלל מנחה בעוד היום גדול, והיה רגיל על לשונו דאליהו לא נענה אלא בתפלת מנחה (ברכות ו:), יען התפלל בעתו ובזמנו. עכ"ל.

ויש להסמך לזה דברי **המהרש"א** (ברכות שם, על הגמרא הנ"ל לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה) שכתב כע"ז, וז"ל: נראה לפרש דהא לא אצטרך למימר שלא יבטל אדם אחד מהתפלות, שכבר מפורש (ברכות כו:): שאבות תקנום וכנגד תמידין תקנום, אלא דה"ק לעולם יהא אדם זהיר וזריז בתפלת המנחה שלא ישהה אותה אלא מיד ותיכף שיגיע זמנה **יתפלל אותה**, כמו שאמרו פ"ק דשבת (ט:): שלא יעשה דבר דלא אותו לאמשוכי. ומייתי שהרי אליהו לא נענה אלא **בתחלת** תפלת המנחה שנאמר 'ויהי בעלות המנחה ויגש' וגו', דמשמע ליה **בתחלת** עלייתו של שעת המנחה. עכ"ל **המהרש"א**. [ויל"ע אם כוונת **המהרש"א** לתחילת זמן מנחה גדולה או תחילת זמן מנחה קטנה. וראה עוד בספר הק' **ברית מנוחה** (הדרך השנייה ד"ה ניקוד הט') שאליהו נענה בשעה התשיעית]. שוב מצאתי בספר **קדוש ישראל** (ח"א עמ' קכה) שהביאו ג"כ דברי הרה"ק **מויזניץ הנ"ל**, וכתבו עוד: אף על פי שלא היתה דרכו של רבנו להוכיח על מעשה שלא כהוגן, על איחור תפלת מנחה שאני.

נחלתנו' - גליון ר"ב

לעתים היה שואל את מאן דהוא מהנוכחים בבית מדרשו, אם התפלל כבר מנחה. את המאחרים להתפלל היה שואל לפרקים בלשון צחות: "עדיין לא יצאו רק שלשה כוכבים וכבר התפללת מנחה?"... בפעם אחרת אמר: "יש דעה שמותר להתפלל מנחה בטרם צאת הכוכבים"...

[ד]

הרב נפתלי כהן = מה שכתבתי בגליון רט (תגובות אות יב) בענין טבילה בשביל אחרים, נא להוסיף: בספר **'תנחומיך ישעשעו נפשי'** אמרות פנינים וסיפורים **מאדמו"ר מטאלנא** ז"ל פרק 'השבת נועם הנשמות' נמצא כתוב: "חידש ולימד **מון הסב"ק** (רבי יוחנן מטאלנא) בשם **המגיד הקדוש ממעזריטש** זי"ע שיכולים לשלוח שליח לטבול במקוה, ואחז שיש בזה סגולה לטהרת הנפש גם ע"י שליח. כמובן לכתחילה כל מי שהיה לו באפשרותו ללכת לבד לא היה צריך לכך, אבל כשלא היה ברירה או מחמת סיבות אחרות אחז **מון הרבי הסב"ק** שיש בטבילה בשביל השני איזה ענין של תוספת טהרה עבור השני".

[ה]

הרב נפתלי אהרן ווקשטיין = גליון רט (מי יודע אות א') שאלו מי תיקן לומר 'פרק שירה' בכל יום אחר התפילה, ע"ש. ראה **"ויתילדו"** (מאמר מספר 61 חודש אדר תשס"ט), שם הבאנו מדברי אחד מבניו של הרבי ר' העשיל מקראקא זי"ע, שאביו הנ"ל, הוא זה שתיקן לומר פרק שירה אחר התפילה. והדברים פורסמו עוד בחיי חיותו של הרבי ר' העשיל זי"ע, וכך כתבנו שם: על מהות תקנה זו של הרבי ר' העשיל זי"ע, נביא כאן את מה שנכתב בענין זה במבוא לספר הנפלא **"אוצר הרבי ר' העשיל"** מאת הרה"ח ר' שמעון שלסר מאשדוד, [עמוד כ"ב, ושם בהערה 27] וז"ל:

"רבינו - בהיותו אב"ד, עמד בפרץ לתקן גדרים ותקנות, והם נתפשטו בתפוצות ישראל במהירות מופלאה, לפי רום ערכו. יעיד לפנינו כתב יד הנכתב בוילנא י"ד שבט תי"א לפרט, (דף השער לכתב יד אוקספורד 1863/7), ושם (בעמוד 70) כתב וז"ל:

"תפילה זו יאמרו בכל יום ויום אחר התפילה, משל הגדול המופלג החסיד האלוף הגאון אב בית דין וריש מתיבתא נר ישראל פטיש החזק עמוד הימני כמוהר"ר העשיל נר"ו אב"ד דק"ק לובלין והגליל יצ"ו. התפילה מפורטת שם, והיא כל פרק שירת כל הברואים".

ובהערה שם, מוסיף הרב שלסר: "סיבת תקנה זו לא ידועה, ואולי יש לקשור לזה את מחלת העיפוש אשר באותה שנה - תי"א - השתוללה מגיפה זו בגליל קראקא, והפילה חללים רבים, כמובא בספרים מפינקס חב"א קדישא שם.

ומכל מקום, עיקר התקנה לאומרה בכל יום - אין רבינו הממציא לזה, אלא היא מובאת ב'**סידור השל"ה**' בשם **'כתבי האר"י'**, ומפורש שם הטעם, (ועיי' עוד ב'**שם הגדולים**' ערך פרק שירה, בשם **'ספר הליקוטים'** כתב יד, סימן תי"ב), ויתכן שרבו הפיץ תקנה זו. ומכאן מובן הקשר לכתב יד הנ"ל בוילנא, אשר כתוב בדף השער שהוא ליקוטים מספר **'כוונות האר"י'** שליקטו תלמידיו".

יוצא לפי זה שאמירת פרק שירה אחר התפילה - תקנת הרבי ר' העשיל מקראקא, וכעת ידוע לנו מדברי המגיד הק' זי"ע טעם התקנה.

[ו]

הרב יהודה ב. = בגליון רט (תגובות אות יא) בענין מה שהעירו על דברי **הבית אהרן** שכשאדם עולה לתורה דנים אותו בשמים, והעירו מדברי **המטה אפרים** שיש ענין לקחת עליה בימים נוראים. לכאורה התשובה פשוטה, שהרי בימים נוראים בכל אופן אדם נידון [ויתכן דאדרבה יש בכך מעליותא שידונו בשעה שעולה לתורה והוציא דמים על מצוה].

ואם כי יש לציין, שמסופר שר' **משה מידנר** לא חפץ לקבל עליה בימים נוראים מפני **דברי הזוהר** שבר"ה צריך להיות בבחינת